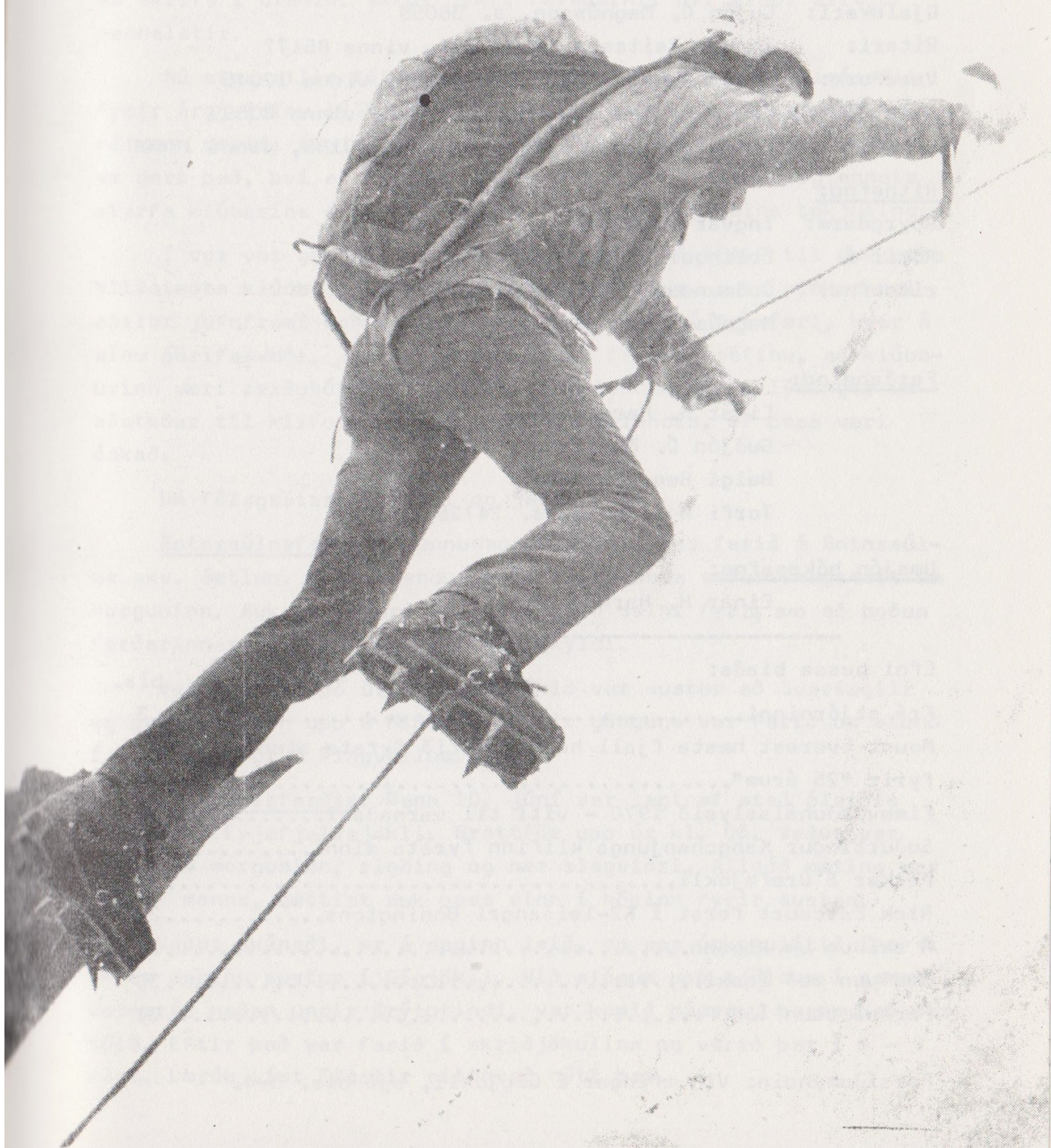

ÍSLENSKI ALPAKLÚBBURINN

NR. 5 - JÚLÍ '78

Útgefandi: ÍSLENSKI ALPAKLÚBBURINN, félag íslenskra áhugamanna um fjallamennsku, pósthólf 4186, Reykjavík.

Blað þetta kemur út í byrjun annars hvers mánaðar, efni í það þarf að hafa borist ritnefnd fyrir 15. næsta mán. fyrir útkomu blaðsins.

Stjórn ÍSALP:

Formaður: Einar H. Haraldsson, s. 21586
Gjaldkeri: Gujón Ó. Magnússon, s. 36059
Ritari: Ingvar Teitsson, s. 72236, vinna 85177
Varaform: Helgi Benediktsson, s. 86139, vinna 12045
Meðstjórn: Erlingur Thoroddsen, s. 19828, vinna 83599
--"-- Guðmundur Ingi Haraldsson, s. 10185, vinna 17400

Ritnefnd:

Ábyrgðarm: Ingvar Teitsson
Aðrir í Erlingur Thoroddsen
ritnefnd: Guðmundur Ingi Haraldsson
Magnús Guðmundsson, s. 30214

Ferðanefnd:

Einar H. Haraldsson
Guðjón Ó. Magnússon
Helgi Benediktsson
Torfi Hjaltason, s. 24726

Umsjón bókasafns:

Einar H. Haraldsson

Efni þessa blaðs:	bls.
Frá stjórninni.....	3
Mount Everest hæsta fjall heims klifið fyrsta sinni fyrir "25 árum".....	5
Fimmvörðuhálsslysið 1970 - víti til varnaðar?.....	14
Suðurtindur Kangchenjunga klifinn fyrsta sinni.....	18
Páskar á Öræfajökli.....	19
Nick Estcourt ferst í K2-leiðangri Boningtons.....	24
Á skíðum um Alpana.....	25
Stöðvun með ísexi.....	30
Ferðaáætlun ÍSALP.....	31

Forsíðumyndin: Við æfingar í Gígjökli, sjá bls. 3-4.

FRÁ STJÓRNINNI:

Hér kemur nú 5. tölublaðið af riti ÍSALP, hefur vaxið lítið eitt frá síðasta blaði, og er það vel. Útgáfa blaðs af þessari stærðargráðu er nokkuð dýr. Var því horfið að því ráði síðast að fá auglýsingu í blaðið. Verður svo væntanlega einnig framvegis. Enn sem fyrr viljum við eindregið hvetja menn til að skrifa í blaðið. Okkur þykir félagarnir því miður allt of pennalátir.

Nú eiga allir félagar klúbbsins að hafa fengið gíróseðil fyrir árgjaldinu 1978. Eru það vinsamleg tilmæli stjórnarinnar, að menn greiði árgjaldið sem allra fyrst, ef þeir hafa ekki þegar gert það, því að kostnaður vegna útgáfu blaðsins og annars starfs klúbbsins er umtalsverður, en árgjöldin eina tekjulindin.

Í vor var gengið frá kynningarbréfi frá ÍSALP til nokkurra hliðstæðra klúbba og tímarita á Vesturlöndum. Voru viðkomandi aðilar jafnframt beðnir að koma þessu bréfi á framfæri, hver á sínu áhrifasvæði. Jafnframt var tekið fram í bréfinu, að klúbburinn væri reiðubúinn til að veita útlendingum upplýsingar um aðstæður til klifurs og skíðaiðkana hérlandis, ef þess væri óskað.

Um félagsstarfið í maí og júní:

Botnssúlnaferðin: Sunnudaginn 7. maí var farið á Botnssúlur skv. áætlun. Þátttakendur voru fáir, enda veður óhagstætt um morguninn. Auk þess varð 4. tölublaðið seint fyrir, svo að boðun ferðarinnar var ekki svo góð sem skyldi.

Vel rättist þó úr veðrinu. Ekið var austur að Svartagili og gengið þaðan upp á Miðsúlu. Eftir gönguna var farið um stund í klettaklifur á Þingvöllum.

Gígjökulsferðin: Þann 10. júní var lagt af stað áleiðis austur að Eyjafjallajökli. Brottför upp úr kl. 06. Veður var slæmt um morguninn, rigning og nær slagviðri. Allgóð mæting var þó, 17 manns, bættist auk þess einn í hópinn fyrir austan.

Veður skánaði, er á daginn leið, og var úrkomulítið lengst af um daginn austur í Gígjökli. Við slógum upp tjöldum í gamalli vatnsrás neðan undir Grýtutindi, var komið hádegi, þegar það var búið. Eftir það var farið í skriðjökulinn og verið þar í 6 - 7 klst. Lærðu víst flestir eitthvað nýtt þar.

Á laugardagskvöldið fór að birta, og veðurspáin var ágæt. Ákváðum við þá að ganga á Eyjafjallajökul í býti á sunnudagsmorguninn, ef veður leyfði. Var því farið snemma í háttinn, enda vakti Helgi alla með hrópum og fyrirgangi kl. 04³⁰. Var þá heiðríkt og stafalogn.

Við lögðum upp kl. 06⁰⁰ og fórum upp gil eitt mikið vestanvert í Innstuhausum, rétt vestan Gígjökuls. Er það auðveld leið og ekki löng upp á jökulinn. Fljótlega fór þó að þykkna upp, og mátti segja með sanni, að okkur leist ekki á blikuna. Þetta fór þó betur en á horfðist, því að þótt brátt yrði alskýjað, var svo háskýjað, að öll fjöll voru hrein. Hést svo fram undir kvöld.

Við stefndum fyrst upp á Vestari-Skolt. (Fremri-Skolt). Er hann 1494 m. Í 1200 - 1300 m hæð var hjarnið orðið svo hart, að við fórum á brodda. Vorum við svo á þeim yfir allan hesta hluta jökulsins. Um líkt leyti var farið í línur. Frá Vestari-Skolti gengum við þvert suðaustur yfir gígskálina á Hámund, hesta tind jökulsins (1666 m). Vorum við komnir þar upp um kl. 11³⁰. Sérkennilegt var, að þarna uppi voru allar sprungur lokaðar, við Sáum bókstaflega hvergi opna sprungu á hájöklinum.

Víðsýni var geysilegt frá Hámundi þennan dag, enda hvergi poka á fjöllum, svo langt sem séð varð. M.a. Sáum við Esjuna, kollinn á Eiríksjökli, Tungnafellsjökul og Öræfajökul.

Frá Hámundi gengum við vestur með suðurbarmi gígskálarinnar og út að Goðasteini Fljótshlíðunga (1580 m). Þaðan gengum við niður að Skerjahrygg og fylgdum honum niður úr jöklinum. Eftir það eru vörður (hlaðnar 1976) niður Litluheiði fram á brúna vestan við Grýttutind. Komum við beint niður að tjöldunum.

Myndakvöld: Kínversk kvikmynd frá leiðangri Kínverja á Everest 1975 var sýnd á fjölsóttum fundi í Gróubúð þ. 12/6. Einnig sýndi Arnór Guðbjartsson litskyggjur úr Alpaferð þeirra Helga, sjá „Á skíðum um Alpana.“ Loks sýndi Guðjón Magnússon skyggjur, m.a. úr vel heppnaðri ferð ÍSALP á Snæfellsnes kringum sumardaginn fyrsta í ap. sl.

Þingvallaferðin: Klifurferðin á Þingvelli þ. 18/6 var fámenn, enda veður ekki hagstætt. Hér kom það líka fram, að mati þeirra, sem fóru, að galli er að hafa ekki ákveðinn fararstjóra.

Ingvar Teitsson

MOUNT EVEREST HÆSTA FJALL HEIMS KLIFIÐ FYRSTA SINNI FYRIR "25 ÁRUM"

"Við litum með ákafa til hryggjarins fram undan, því að hann hlaut að ráða úrslitum. Bæði Tom og Charles höfðu haft á orði, hve erfiður hryggurinn væri, svo að ég var ekki sérlega vongóður. Það var hrikaleg sjón, sem við okkur blasti, en þó ekki svo að okkur félli allur ketill í eld. Fyrstu súrefnisflöskurnar okkar, sem höfðu verið fullar að premur fjórðu hlutum, voru nú tómar, svo að við fleygðum þeim og lögðum af stað með létt, 19 punda tæki-fulla súrefnisflösku, sem var stillt á 3 lítra á mínútu. Við héldum af stað af syðri tindinum og ég tók að höggva prep í ágætan, harðan snjó. Færðin var ágæt og mér leið vel, af því að okkur miðaði jafnt og þétt. Tenzing hafði mig alltaf í strengdri línu, og við hreyfðum okkur aldrei samtímis. Eftir klukkustund eða þar um bil komum komum við að lóðréttu klettaprepi á hryggnum. Það reyndist mjög erfitt viðureignar. En til hægri við það var lóðrétt hjarnpil, 40 feta hátt sem ég mjakaði mér upp eftir, og þannig komumst við loksins upp. Ég var bæði undrandi og ánægður með, að ég skyldi fær um slíkt átak í þessari hæð. Ég hjálpaði Tenzing upp og tók eftir því, að hann var farinn að verða lítið eitt svifaseinn, en hann var ágætur og öruggur förunautur þrátt fyrir það. Ég var nú orðinn sannfærður um, að við kæmumst á tindinn og ekkert gæti stöðvað okkur. Ég fylgdist oft með súrefnisnotkun okkar og var það mér uppörvun, að hún var mjög jöfn.

Ég hélt gönguni áfram, hjó prep án afláts og komst yfir hverja kletta-brúnina af annarri jafnframt því sem ég skimaði ákaft eftir hátindinum. Það virtist þó ógerningur að koma auga á hann, og tíminn leið óðum. Loks hjó ég okkur leið fram hjá mjög stórri bungu og kleif síðan upp á hana eftir brekku, sem var ekki mjög brött. Þá lá strax í augum uppi, að við höfðum náð settu marki. Klukkan var 11.30 fyrir hádegi 29. maí 1953, og við vorum á hátindi EVEREST! "----Þannig lýsir Sir Edmund Hillary því þegar hann ásamt félagan sínum Nepalmanninum Tenzing stigu fyrstir manna á tind MOUNT EVEREST hæsta fjalls heims 8848 metrar, en það er á landamærum Nepalríkis og Kína. Síðan þetta gerðist eru nú liðin 25 ár og var þess minnst á margvíslegan hátt víða um heim, þá sérstaklega meðal áhugamanna um fjallamennsku. Á þessum 25 árum hafa alls um 60 fjallgöngumenn sigrað fjallið, síðast hópur Austurrískra fjallgöngukappa. Tveir þeirra Reinhold Messener og Peter Habeler ásamt einum nepölskum hjálparmanni unnu það afrek fyrstir manna að klífa tindinn án þess að nota súrefnistæki.

UNDIRBÚNINGUR OG FORLEIKUR''

Margir hópar frægra og góðra fjallgöngumanna höfðu í um 30 ár reynt árangurslaust að klífa MOUNT EVEREST og margir týnt lífi sínu í þessum tilraunum þegar breska EVEREST-nefndin ákvað 1952 að senda þá menn sem taka myndu þátt í fyrirhuguðum leiðangri á fjallið árið eftir, í æfingarleiðangur til Nepal. Ætlunin var í þessum leiðangri að klífa Cho Oyu sjöunda hæsta fjall veraldar, sem er 8195 metra hátt. Leiðangrinum mistókst að klífa Cho Oyu, en var eigi að síður talin hafa verið ómetanleg reynsla fyrir alla þáttakendurna. Leiðangursstjóri var Eric Shipton.--Mjög brennaandi spurning fyllti huga þessara fjallgöngumanna á þessari stundu, þ.e.a.s. hvernig skyldi Svisslendingunum hafa gengið, en þeir voru á þessari stundu að gera atlögu að EVEREST. Hópurinn hélt til byggða fullir ótta um að Svisslendingunum hefði nú tekist að sigra fjallið á undan þeim. Það var því ekki lítið áfall þegar þeir mættu nepölskum hjarðmanni sem tautaði eitthvað um að sjö Svisslendingar hefðu náð tindinum. Er félagarnir komu heldur álútir til þorpsins Pangboche fengu þeir svo hinar réttu fréttir, þ.e. Lambert og Tenzing höfðu náð um 8500 metra hæð þegar þeir höfðu þurft að snúa við vegna veðurofsans, þannig að fjallið var ennþá óklifið.--Seinna þetta sama ár gerðu Svisslendingar tvær tilraunir til viðbótar að klífa EVEREST en báðar mistókust vegna óvenju óhagstæðra veðurskilyrða.

Það ríkti því eftirvænting og bjartsýni, þegar EVEREST-leiðangur breita var formlega ákveðin 1953 og Eric Shipton beðinn um að stjórna honum. Hann fékk síðan það verkefni að velja leiðangrusmenn til fararinnar. Nokkuð langur tími leið frá því að þetta var ákveðið og ekkert skeði. Menn tóku þessu ekki alvarlega héldu að hér væri aðeins um að ræða al-kunna rósemi Shiptons, sem væri að vinna að sínum málum í kyrrþei.--Þá kom sprengjan'. Shipton hafði verið settur frá sem leiðangursstjóri og nýr maður, John Hunt ofursti, valinn í hans stað. Aðrir í leiðangurinn höfðu verið valdir: Edmund Hillary, Charles Evans, sem voru aðstoðar leiðangursstjórar, Tenzing, George Lowe, Wilfrid Noyce, George Band, Alfred Gregory, Tom Bourdillon, Charles Wylie, Michael Westmacott, Michael Ward, sem var læknir leiðangursins, Griffith Pugh, Tom Stobart ljósmyndari og kvikmyndatökumaður og loks James Morris, sem var blaðamaður frá The Times, sem hafði keypt einkaréttinn á frásögninni frá leiðangrinum.

Hin svonefnda MOUNT EVEREST tvenning f.v. Vesturtindur EVEREST, MOUNT EVEREST og síðast hið hrikalega fjall NUPTSE, en suðurhlið þess er eitt af stærri verkefnum í Nepal, sem eftir er fyrir fjallgöngumenn.

Strax gætti nokkurrar tortryggni leiðangursmanna í garð John Hunts hins nýja leiðangursstjóra, en hún reyndist ekki á rökum reyst og segir Edmund Hillary m.a. í einni bóka sinni um Hunt: "Ég hitti John Hunt fyrst í

Kathmandu og fannst mér strax mikið til hans þótt ég hafi verið haldinn nokkrum hleypidómum í hans garð áður. Hann heilsaði mér mjög hlýlega, kvaðst vænta mikils af mér og að hann vildi, að við Charles Evans yrðum ráðgjafar, framkvæmdastjórnar hans, en síðan lýsti hann því hvernig hann hefði í hyggju að stjórna leiðangrinum úr fremstu víglínu. John bjó yfir miklu þreki og kappi og hann lét í ljós óbilandi sannfæringu um það, að leiðangur okkar mundi ná tindinum - en ég hafði alltaf rætt það af gætni.

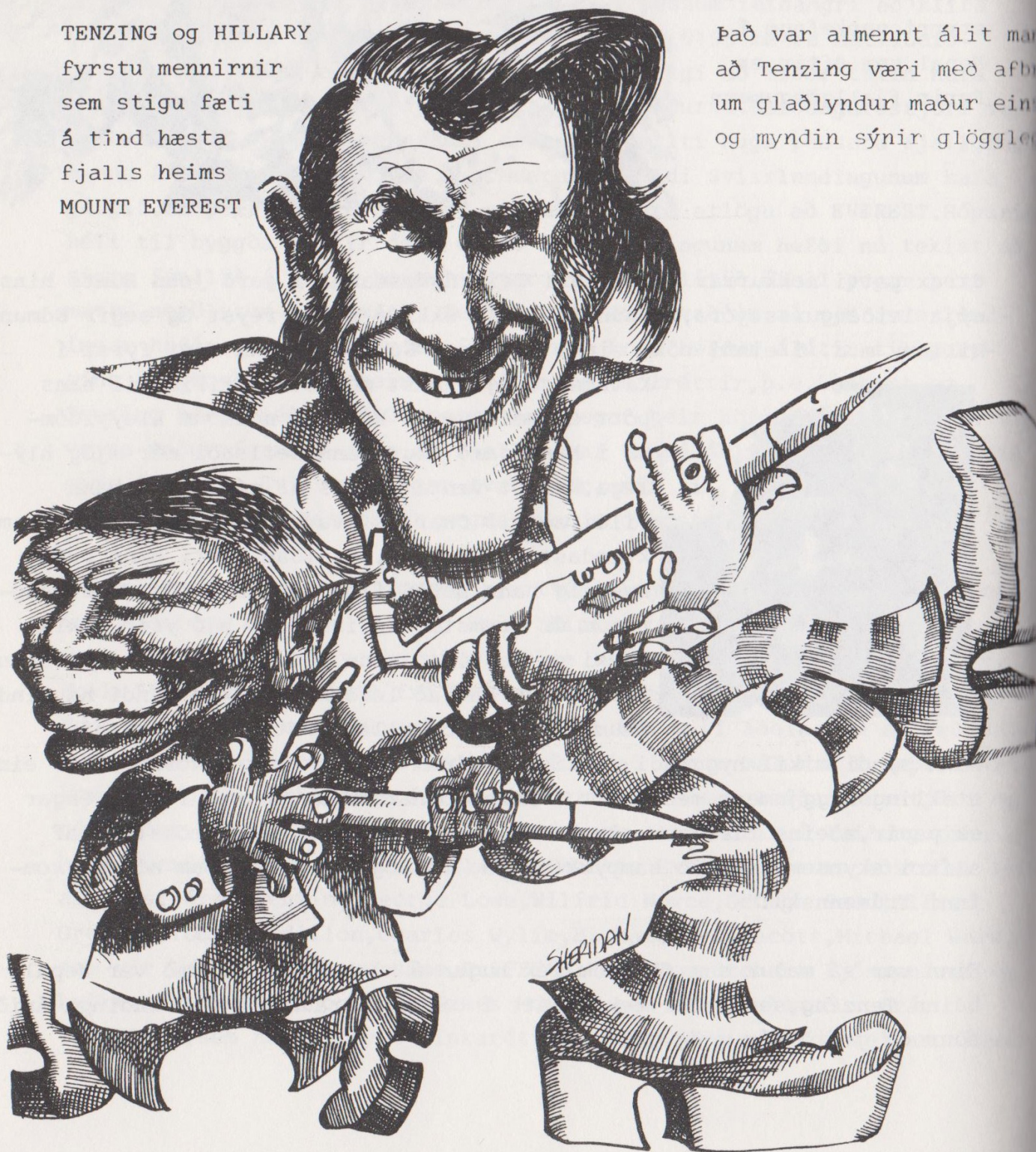
Hann sýndi mikil hyggindi í skiptum sínum við okkur - við vorum allir einstaklingshyggjumenn með óþeit á herstjórnarvenjum, en við fengum engar skipanir, aðeins tillögur eða tilmæli, sem voru venjulega rökstudd af slíkri skynsemi, að við samþykktum þau fúslega og störfuðum af fullkominni trúmennsku."

Einn var sá maður sem flestum lék hugur á að kynnast, en það var Nepalbúinn Tenzing, sem hafði tekið þátt í öllum tilraunum Svisslendinga árið áður og getið sér mjög gott orð.

Menn urðu ekki fyrir vonbrigðum. Tenzing var það vel með sér að hann væri í mjög góðri þjálfun og tilbúinn í baráttuna. Hann var stærri en sherpar almennt, en sherpar eru nepalskir aðstoðarmenn fjallgöngumanna. Þá kom það mönnum á óvart hversu ótrúlega polinmóður og hjálpasamur hann var í sambandi við allar spurningar og óskir sem fram komu.

TENZING og HILLARY
fyrstu mennirnir
sem stigu fæti
á tind hæsta
fjalls heims
MOUNT EVEREST

Það var almennt álit manna
að Tenzing væri með afbragðum
glæðlyndur maður einn
og myndin sýnir glögglega

Mönnum þótti mjög ánægjulegt og í senn heillandi að snúa aftur til Thyangboche-dalsins. Þar var tjaldað í snjónum í þeirri vissu að nú höfðu þeir bæði búnað og menn til þess að ná settu marki. Ákveðið var að fara í tveggja vikna ferð uppjöklana og klífa lægri tinda, meðan menn reyndu að venjast þunnu háfjallaloftinu og komast í sem besta þjálfun.

Lengst af var hinn þríhyrndi tindur EVEREST í auglýn, með langan snjótoppinn sem stöðugt skóf á. Menn vissu að brátt myndu þeir þurfa að glíma við þetta mikla vandamál. Almennt þótti mönnum þetta í senn skelfilegar og æsilegar horfur. Allur hópurinn snéri aftur til Thyangboche-dalsins eftir röð árangursríkra ferða til að venjast þunnu loftinu, og endurfundirnir voru skemmtilegir og hávaðasamir.

Þá var það ákveðið að senda Hillary og Lowe með flokk manna upp hinn svonefnda Khumbujökul, til að koma upp "basecamp" og kanna síðan leiðina áfram upp jökulinn. Stefnt var upp miðjan Khumbujökulinn með 38 burðarmenn og haldið yfir jökulruðninginn og glæran ís jökulsins. 12 apríl var slegið upp tjöldum í neðri hluta jökulsins og "basecamp" settur upp. Næstu dagar voru notaðir til að finna bestu leiðirnar upp helzta sprungusvæði jökulsins og sóttist það verk fremur hægt. Enda segir Hillary í bók sinni um leiðangurinn að þetta sé langhættulegasta svæði sem hann hafi augum litið. -Næstu dögum var varið til að bæta leiðina og koma upp brúm á ýmsum stöðum með furuplönkum og stigum. Hinn 22. apríl stofnuðu leiðangursmenn svo búðir 3 fyrir ofan mestu ísfossana í jöklinum.

Áfram var haldið. Tenzing og Hillary námu staðar rétt ofan við búðir 3 til að kanna vistaforða þann er Svisslendingarnir höfðu skilið eftir árið áður. Voru þar vistir fyrir fjóra til a.m.k. 2 daga. Í búðum 4 fundu þeir síðan allnokkuð magn svissneskra vista í kössum og öðrum umbúðum.

Þegar lokið hafði verið við uppsetningu búða 4 var snúið til baka til búða 2 og segir Hillary m.a.svo frá þeirri ferð:"Við Tenzing höldum áfram með miklum hraða,en ferð okkar stöðvaðist þó snögglega,þegar stór ísbrún,sem ég stökk niður á,brotnaði undan þunga mínum svo að ég hrapaði.Ég rétt gat haldið jafnvægi á mannbroddunum þangað til Tenzing gat með snarræði sínu kastað til mín línu,áður en ég félli alveg niður í sprunguna.-Tenzing er aðdáunarverður félagi,hraustur,þrekmikill,dugandi og ágætlega fær í að nota fjallalínur".

Sir Edmund Hillary meðal manna.Eftir að miklar umræður höfðu farið fram um þær óskemmtilegu líkur að enginn kæmist upp í Suðurskarið daginn eftir var ákveðið að láta Hillary og Tenzing gera lokatilraun til að reyna það til hlítar.Þeir skiptust á að sparka og höggva þrep í ísilagða hliðina og í kjölfar þeirra komu svo nokkrir sherpar,sem höfðu ekkert súrefni.Þeir áttu því fljótlega í hinum mestu erfiðleikum og fór þannig að Hillary og Tenzing voru komnir með hluta af birgðum þeirra á bakið,þegar þeir loks náðu upp í Suðurskarð.Þar fleygðu þeir birgðunum niður við leyfarnar af svissnesku tjöldunum frá árinu áður.

Næstu dagar fóru í að bera birgðir upp í efri búðirnar,en það er gífurlegt magn ýmis konar vista sem bera þarf,s.s.súrefni,matarbirgðir tjöld og marg fleira.

Áfram var brotist og settar upp búðir.19 maí voru settar upp búðir 7 í rúmlega 7300 m hæð, eftir töluvert mikinn barning.

Nú var komið að því að gera atlögu að hinu svonefnda Lhotse "face",en þar um liggur leiðin upp í Suðurskarð.Ferðin sóttist mjög seint bæði vegna þess að veður var leiðangursmönnum frekar svo og að nokkurrar þreytu var farið að gæta

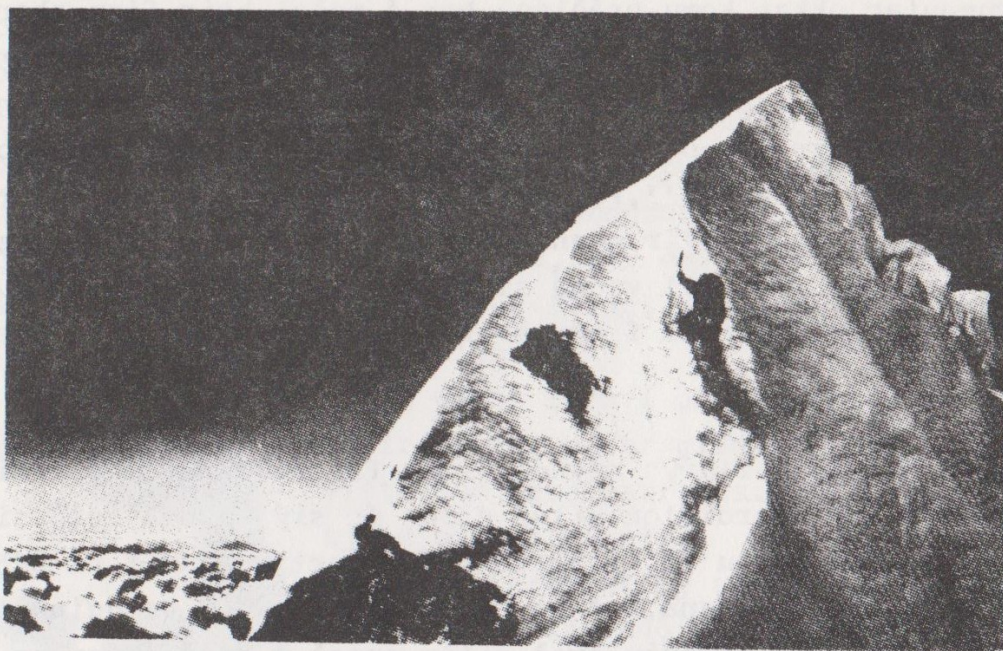
Er hér var komið sögu,þ.e.26maí segir Hillary m.a.í dagbók sinni:"Allur hópurinn,ellefu menn,lögðu af stað í bítið upp í Suðurskarð.Ég fór fyrir og gengum við rösklega.Allt virtist ganga vel hjá hinum svo að við höldum góðum hraða.Klukkan 9.30 sáum við í fyrsta sinn,að fjórir menn voru komnir í suð-austurhrygginn fyrir ofan klettaskoruna.--Við Tenzing náðum upp í Suðurskarð eftir um þriggja tíma gang og sáum þá hvar John ásamt sherpanum Da Namgyl voru að koma niður aftur.Við fórum á móti þeim og hjálpuðum þeim til aftur til búðanna,þar sem John var örpreyttur.

Áðrir förunautar okkar komu bráðlega, þar á meðal þeir fimm sherpar, sem áttu aðeins að flytja birgðir upp í Suðurskarð, en því miður voru þeir þrír, sem áttu að flytja birgðir fyrir okkur áfram upp hrygginn, margar míflur á eftir.--Þeir Tom og Charles hurfu yfir suðurtindinn klukkan 1 eftir hádegi-hvílíkt afrek'', Þetta var svo sannarlega mikið afrek þeir voru komnir herra en nokkrir menn höfðu klifið áður, þótt skammarlegt sé, að sú gleði, sem ég fann til vegna sigurs þeirra, var blandin öfund og ótta. Það var að brjótast um í mér hvort þeir yrðu fyrstir á hæsta tindinn".

Þessir hugrenningar Hillarys reyndust óþarfir. Klukkan 3.30 eftir hádegi komu þeir Evans og Bourdillon aftur niður úr skýjunum á leið sinni niður hrygginn.--Þeir höfðu snúið aftur frá suðurtindinum í um 8750 m hæð. Þeir voru algerlega örmagna, svo að ferð þeirra niður hrygginn var jafnvel stórhættuleg. Þeir hröpuðu hvað eftir annað á víðsjárverðum stöðum og hröpuðu síðan niður allt gilið mikla.--Það var algert kraftaverk að þeir skildu sleppa lifandi. Þegar þeir komu niður voru þeir næstum því of þreyttir til að geta talað, en brugðu þó upp dapurlegri mynd af ferðinni upp hrygginn til hátindsins, og þeir efuðust jafnvel um að hægt væri að komast alla leið.

Næsti dagur, 27. maí leið ^{George} nokkuð tíðindalaus, nema hvað allir leiðangursmenn nema Hillary, Tenzing og tveir sherpar héldu niður aftur til búða 7, vegna gífurlegrar þreytu, en þar veitt Mike Ward lækni þeim nauðsynlega aðhlynningu.--Daginn eftir tókst leiðangursmönnum að koma birgðum upp í um 8500 m hæð og setja þar upp búðir eftir óhemjumikið strit.

Dagurinn var runninn upp, 29. maí 1953, nú skyldi reynt við sjá lfan hátindinn. Veður var hið bezta og útsýni stórfenglegt þegar Tenzing og Hillary vöknudum um 4 leytið. Þeir félagarnir byrjuðu á að útbúa mat og drykk og þíða frosna skóna yfir prímusunum. Þá voru súrefnistækin prófuð. Hillary og Tenzing lögðu síðan af stað um hálf sjö og skiptust á að vera á undan. Þeir komu á suðurtindinn um klukkan níu--Eftir um 2½ tíma ferð þaðan stóðu þessir tveir menn, Edmund Hillary og Tenzing fyrstir manna á hæsta tindi veraldar MOUNT EVEREST 8848 m hár, en nánar sagði frá þessum síðustu metrum hér í upphafi. Útsýnið á þessum hæsta tindi veraldar er að vonum stórkostlegt og segir Hillary m.a. í dagbók sinni svo frá: "Í norðri lá mikilúðlegur hryggur með bröttum brúnum niður að Eystri-Rongbukjökli. Við sáum ekkert af gömlu norðurleiðinni, en hins vegar sáum við prýðilega til Khumbu og Pumori, sem voru langt fyrir neðan okkur.

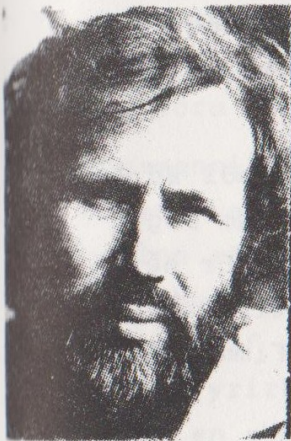
Síðustu metrarnir upp á tindinn, nú kallað "Hillary steps"
Hér er það Dougal Haston sem á ferðinni í lok leið-
angurs Bonningtons upp S-V-hlið fjallsins 1975.

Makalu, Kangchenjunga og Lhotse voru aðaltindarnir í austri en fjarri því eins mikilúðlegir og þeir höfðu virst áður. Við Tenzing tókumst í hendur, og síðan lagði hann hendurnar um axlirnar á mér. — Þetta var stórfenglegt andartak''. Ég tók af mér súrefnistækin og varði um 10 mínútum í að ljósmynda Tenzing með fána í höndum, hina ýmsu EVEREST-hryggi og útsýnið yfirleitt. Ég skildi krossmark eftir á tindinum fyrir John Hunt og Tengzing gerði örlitla holu í snjóinn og lét þar í vistfórnir-brjóstsukur, kex og súkkulaði. Við átum piparmyntukökur, en síðan settum við súrefnistækin á okkur aftur. Ég hafði nokkrar áhyggjur af tímanum, svo að við stöldruðum aðeins í 15 mínútur við á tindinum og lögðum af stað niður aftur um 11.45.

Niðurferðin gekk eins og í sögu. En þar sem flestir leiðangursmanna voru orðnir örmagna af þreytu og veðrið var að breytast til hins verra var ákveðið að ekki skyldu fleiri reyna við tindinn að þessu sinni. Allur búnaður var því smám saman tekin niður og hópurinn hélt til byggða. Mikið var um dýrðir þegar niður kom, sérstaklega fögnuðu innfæddir Tenzing innilega. — Þá voru þeir John Hunt og Edmund Hillary sámdir riddaranafnbót og kallaðir "Sir". Miklar dýrðir voru einnig þegar heim kom og fjallgönguköppunum fagnað innilega.

Þíðan þessi merki atburður gerðist eru nú 25 ár og á þeim tíma hafa eins og áður sagði um 60 manns þegar klifið fjallið eftir ýmsum leiðum. Langflestir hafa þó farið hina "hefðbundnu" Suðurskarðsleið, þá sömu og Hillary og Tenzing fóru á sínum tíma.--Frægasta atlagan að fjallinu fyrir utan þá fyrstu er án efa, þegar Dougal Haston og Doug Scott í leiðangri Cris Bonningtons 1975 komust á tindinn eftir að hafa klifið hina frægu S-V-hlið fjallsins. Þetta var þá talið eitt mesta fjallgönguafrek sem unnið hefur verið. Fjöldi leiðangra frá ýmsum löndum höfðu reynt án árangurs að klífa þessa leið, en engum tókst það fyrr en Bretunum undir stjórn Bonningtons og fer vel á því að Bretar skuli vera fyrstir á tindinn og einnig fyrstir til að klífa fjallið eftir erfiðustu leið

Nú síðast voru það Austurrískir fjallgöngumenn sem komust á tind EVEREST og tveir af þeim ásamt einum sherpa fyrstir manna án þess að hafa aðstoð af súrefni. Það voru þeir Messner og Habeler sem í dag eru taldir í hópi allra beztu fjallgöngumanna heimsins.

Cris Bonnington

Messner og Habeler

Sighvatur Blöndahl

Doug Scott á tindri EVEREST eftir að hann og Haston höfðu klifið S-V-hliðina

FIMMVÖRÐUHÁLSSLYSIÐ 1970 - VÍTI TIL VARNADAR?

Laugardaginn fyrir hvítasunnu 1970, nánar tiltekið þ. 16. maí, lagði 11 manna hópur af stað frá Skógum undir Eyjafjöllum og stefndi norður yfir Fimmvörðuháls til Þórsmerkur. Lagt var upp kl. 19³⁰ um kvöldið í björtu og hlýju veðri, aust-suð-austan átt og 8°C. Veðurspáin kl. 16¹⁵ hafði að vísu sagt frá lægð á Grænlandshafi, sem færi dýpkandi og hreyfðist norður, með regnsvæði skammt suð-vestur af landinu. Gert var þá ráð fyrir suð-vestan átt á Suðvesturlandi, allhvössu á miðunum og rigningu með kvöldinu.

Klukkan 18⁵⁵ hafði veðurspáin breyst þannig, að nú átti að vera suð-austan átt á Suðvesturlandi; „hvasst á miðunum og rigning í nótt, en hægari og skúrir síðdegis.“

Í þessum 11 manna hópi var einungis uppkomið fólk, frá ca. tvítugu til fertugs - fólk á besta aldri. Fararstjórinn var: „þaul-æfður fjallamaður, sem gjörþekkti þessa leið.“ Mun þetta hafa verið 17. ferðin hans yfir Fimmvörðuháls.

Á Íslandi skipast oft skjótt veður í lofti. Var svo einnig í þetta sinn, því að 3 - 4 klst. eftir að hópurinn lagði upp, var byrjað að rigna. Jafnframt hvessti mjög á suðaustan. Varð brátt mikil úrkoma. Til marks um það má nefna, að úrkoman á Skógum u. Eyjafjöllum var þessa nótt 15,3 mm, sem telst mikið. Var þó úrkomu-lítið eftir kl. 03 um nóttina.

Veðrið herti stöðugt, og um 1 klst. eftir að byrjaði að rigna breyttist rigningin í snjókomu. Voru þá flestir í hópnum þegar orðnir gegndrepa og færðin þung, enda snjór yfir öllu. Er hér var komið sögu, mun klukkan hafa verið nálægt miðnætti. Var þá hópurinn kominn langleiðina upp að gamla skálanum á Fimmvörðuhálssi, en sá nýi var þá ekki enn risinn.

Hópurinn fór framhjá skálanum án viðkomu. Munu þau þó hafa séð til hans í um 200 - 300 m fjarlægð, þegar styst var. Þar var þó þvert upp í vind að fara til skálans, talið ófært öðruvísi en skríðandi vegna veðurofsans. Einnig taldi fararstjórinn, að í skálanum væri lítið skjól að hafa, vissi þá ekki, að sumarið áður hafði verið gert nokkuð við hann.

Hópurinn barðist áfram norður á bóginn yfir hálsinn. Þarna, í 1000 m hæð, var ofsarok og tæplega stætt. Minnstur hiti á veðurathuganastöðvum í lágsveitum á Suðurlandi þessa nótt var 5-6°C,

svo að líklegt er, að hiti hafi verið nálægt frostmarki þarna á Fimmvörðuhálsi. Fararstjórinn sagði síðar, að hann hefði vonast til, að úr veðurofsanum drægi, þegar komið væri niður í hálsinn norðan megin, en sú von brást, þar var einnig ofsaveður og hríð. „Við leiddumst, héldum dauðahaldi hvert í annað, og gekk ég fremst með áttavitann.“

Er hópurinn átti um 800 m ofarna niður að Heljarkambi, gafst að fyrsti upp. Var það Dagmar Kristvinsdóttir, 21 árs. Gat hún ekki lengur staðið í fætuna, svo að félagarnir gerðu þá byrgi eða skjólvegg úr snjó og reyndu að hlúa að henni. Dagmar varð þó fljótt rænulítil, og tilraunir til að hella í hana heitu kaffi báru ekki árangur. Dó hún þarna í fönninni á 3ja tímanum um nóttina, þrátt fyrir að reynt væri að halda í henni lífi með blástursaðferðinni. Nokkru áður en hún skildi við, hafði einn úr hópnum verið sendur á undan norður af til að leita hjálpar niðri í Þórsmörk.

Þegar séð varð, að Dagmar væri látin, ætlaði fararstjórinn að láta afgang hópsins halda áfram, en vinkona Dagmarar, Elísabeth Brimnes, 28 ára, komst þá hvergi. Hafði henni orðið mikið um örlög vinkonu sinnar, var auk þess gegndrepa eins og margir fleiri í hópnum. Dó svo Elísabeth þarna í fönninni, 30 - 40 mínútum eftir lát Dagmarar. Lífgunartilraunir báru ekki árangur. Fararstjórinn og annar til sátu yfir henni síðustu mínúturnar, en hinir sex, sem enn voru ferðafærir, voru sendir áfram norður af.

Sexmenningarnir komust þó ekki langt. Einum 400 m ofan við Heljarkamb var einn þeirra, Ivar Stampe, 30 ára, orðinn mjög aðframkominn af vosbúðinni og datt við nær hvert fótmaßl. Lengi vel kraflaði hann sig þó á fætur aftur af sjálfsdáðum og bardist áfram, en datt alltaf strax aftur. Varð hann fljótt endanlega magnþrota og lét þá fyrirberast í fönninni. Þrír þeirra sexmenninganna héldu þá áfram, en skömmu síðar komu fararstjórinn og fylgdarmaður hans ofan frá stúlkunum, sem þá voru látnar, nokkur hundruð metrum ofar. Varð þá úr, að fararstjórinn og þeir tveir, sem fylgt höfðu Ivari, héldu áfram, en einn varð eftir hjá Ivari.

Fyrst eftir að fararstjórinn og förunautar hans héldu niður á bóginn, tókst að halda Ivari vakandi, en hann varð þó æ sljórri og auk þess sótti mjög svefn á þann, sem eftir var skilinn hjá Ivari. Tók sá því það ráð að forða sér niður, sagði Ivari, að hann færi niður eftir hjálp.

Þegar fyrstu björgunarmennirnir komu upp til Ivars neðan úr Þórsmörk - um kl. 08 um morguninn - var hann látinn. Var þá komið

besta veður, enda slotaði óveðrinu jafn skyndilega og það skall á.

Af þeim 8, sem komust lífs af, er það að segja, að þeir komust allir af eigin rammleik niður í Þórsmörk, en a.m.k. sumir voru þá nær dauða en lífi af kulda og vosbúð. Máttu þeir kallast heppnir að komast þó lífs af.

HVERS VEGNA?

Eftir svona harmleik hljóta ýmsar spurningar að vakna. Hvernig gat það gerst, að þrír einstaklingar á besta aldri króknuðu í hel, og enn fleiri voru hætt komnir - á til þess að gera stuttri göngu undir fararstjórn þaukunnugs leiðsögumanns? Var ferð rangt að á einhvern hátt? Getum við dregið einhvern lærdóm af þessu ömurlega slysi?

Þótt auðvelt sé að vera vitur eftir á, er þó ýmislegt í sambandi við þessa ferð, sem stingur í augun strax við fyrstu sýn. Það er þá ekki síst klæðnaður þeirra, sem fórust, sem vekur athygli. Skv. lýsingum björgunarsveitamanna, sem fluttu líkin til byggða, voru öll þau, sem fórust, mjög illa klædd og ekkert þeirra í regnheldum fötum, hvað þá heldur í ullarnærfötum. Öll voru þau í lágum gúmmístígvélum, sem hafa trúlega fyllst af snjó mjög fljótlega eftir að komið var upp í Fimmvörðuháls í byrjun ferðarinnar. Stúlkurnar voru í nylon-sokkabuxum og bær utan yfir í bol og þunnum peysum úr perlon eða líku gerviefni. Önnur var í þunnum nylon-anorak, en hin í lítilli úlpu. Karlmaðurinn, sem fórst, var í stuttum nankinsbuxum og stuttum nærbuxum, illa klæddur að ofan og með fingravettlinga úr leðri.

Eins og getið var um í upphafi, gerði Veðurstofan ráð fyrir vaxandi suðaustanátt og rigningu aðfaranótt hvítasunnudags. Var ákveðin úrkomuspá bæði kl. 16¹⁵ og 18⁵⁵ daginn, sem hópurinn lagði af stað. Ferðalangarnir höfðu því enga frambærilega afsökun fyrir að leggja upp án regnfatnaðar, jafnvel þótt veður væri enn gott, þegar gangan hófst. Einnig hlýtur það að teljast alvarlegt gáleysi að leggja upp á 1000 m háan fjallveg að vori til á lélegum gúmmístígvélum og að mestu eða alveg án ullarfatnaðar.

Ull, ekki síst íslensk, hefur þann eiginleika, að gegnereign af vætu heldur hún ca. 40% af einangrunargildi sínu, miðað við þurrt ástand. Gagnstætt þessu missir margt efni, ss. dúnn, nylon efni ofl., einangrunargildi sitt nær algjörlega, ef það blotnar. Verður því seint lögð of mikil áhersla á mikilvægi ullarfatnaðar í sambandi við fjallgöngur hérlandis, bæði að vetri og sumri.

Litt það atriði, sem auðvelt er að setja út á í sambandi við slysið á Fimmvörðuhálsi, er hve lengi var brotist áfram, áður en reynt var að búast í skjól. Greinilegt er, að þegar loks var sest að með stúlkurnar, voru flestir í hópnum aðframkomnir af þreytu og vesbúð. Þá hefur því lítil vara-orka verið eftir til að búast um svo að dygði, enda eru báðar stúlkurnar látnar fáum mínútum síðar.

Þegar á það er litið, að hópurinn fer framhjá skálanum á Fimmvörðuhálsi eftir að komið er sturlað veður, án þess þó að athuga aðstæður þar neitt nánar, rifjast upp málshátturinn: Það er lakur skúti, sem ekki er betri en úti.

Að lokum vill undirritaður láta fylgja með nokkur heilræði til fjallamanna, sem bandaríski læknirinn Theodore G. Lathrop hefur sett fram í bækling sínum „Hypothermia, killer of the unprepared.“ Eiga þessi heilræði að hjálpa til við að fyrirbyggja ofkælingu, en eins og reynt hefur verið að benda á með grein þessari, er ofkæling í sinni svæsnustu mynd bráðhættulegur hlutur.

1. Lærið að þekkja óvininn: Kuldinn getur verið lúmskur, ofmetið ekki eigið þrek. Einn veikbyggður getur steypt heilum hóp í glötun, ef illa tekst til með veður og aðstæður.

2. Klædist gegn kulda, vindi og vætu: Berið ætíð með ykkur skjólfatnað, ef farið er í fjallgöngu, og ekkert síður, þótt farið sé af stað í góðu veðri. Á Íslandi ætti enginn að reyna að klífa 1000 m hátt fjall án þess að hafa stórhríðar-galla með sér í bakpoka. (Stórhríðar-galli: þykk ullarpeysa, úlpa eða anorak úr þykku og traustu efni með áfastri hettu, góð húfa úr ull eða etv. silki, þykkir ullar-belgvettlingar.)

3. Borið nóg: Algjör lífsnauðsyn er að borða og drekka nóg í erfiðum gönguferðum, og þá ekki síst áður en farið er upp. Það er vítavert gáleysi að leggja af stað í 6 - 10 klst. göngu að morgni án þess að borða vel fyrst. Berið með ykkur nægan mat, ekki síst eitthvað lystugt og orkuríkt, t.d. feitmeti, súkkulaði, þurrkaða ávexti o.s.frv.

4. Berið með ykkur neyðarbúnað: Hér er einkum átt við stórbakka úr vatnsfelli, þunnu efni, svok. bivouac-poka. Stór plastpoki, sem a.m.k. tveir menn rúmast í, getur verið mun betri en ekki. Fleira matti hér nefna, s.s. þunna og léttu dýnu úr vatnsfeinnum svampi (t.d. Karrimat), neyðarblys o.fl.

5. Setjist að fyrr en seinna: Ef þessa er gætt, er hægt að

velja betra skjól, meiri kraftur er þá eftir til að búa vel um sig og etv. matbúa eitthvað, sbr. hins vegar harmleikinn á fimm-vörðuhálsi.

6. Hreyfið ykkur, eftir að sest er að: Gömlu mennirnir vissu, að ef þeir grófu sig í fönn, var lífshættulegt að sofna. Ursök þessa var ekki hætta á köfnun í snjónum, heldur ofkæling. Nauðsynlegt er að halda vöðvunum starfandi, t.d. má spenna þá hvað eftir annað án þess að hreyfa liðamótin, ef þröngt er um mann í neyðarskýlinu. Þannig framleiða vöðvarnir þann varma, sem nauðsynlegur er til að halda líkamshitanum uppi. Ekki má heldur gleyma að losa um skóreimarnar, ef verið er í reimuðum fjallgönguskóm. Slíkt bætir blóðrásina niður í fætur og dregur úr kalhættu á tám.

Munið alltaf: Það er miklu auðveldara að fyrirbyggja slysin en meðhöndla afleiðingarnar.

Ingvar Teitsson

SUÐURTINDUR KANGCHENJUNGA KLIFINN FYRSTA SINNI:

Tveir pólskir fjallgöngumenn urðu fyrstir til að klífa Suðurtind Kangchenjunga, sem var hæsti óklifni tindur heimsins, 8490 m á hæð. Suðurtindurinn er einn fimm tinda Kangchenjunga, en hæsti tindur Kangchenjunga er sá þriðji hæsti í heiminum, 8579 m hár. Pólverjarnir tveir, Eugeniusz Chrobak og Wojciech Jorzwana, sem voru meðlimir í pólskum leiðangri, sem Piotr Mlotecji stjórnaði, eru sagðir hafa komist á toppinn 19. maí sl. Eftir það var leiðangurinn kallaður til baka og haldið til byggða.

Aðaltindur Kangchenjunga var fyrst klifinn 1955, þá af breskum leiðangri, sem í voru nokkrir leiðangursmenn úr Everest-leiðangri Hunts tveim árum áður.

Sighvatur Blöndahl

PÁSKAR Á ÜRÆFAJÜKLI

Um miðjan febrúarmánuð tóku sig saman fimm félagar úr Alpaklúbbnum og Flugbjörgunarsveitinni og hófu að ráða ráðum sínum um páskaferð á Üræfajökul. Þetta voru þeir Rúnar Nordquist, sem skyldi vera fararstjóri ferðarinnar, Guðjón Halldórsson, kokkur ferðarinnar, Óli Garðarsson, Magnús Guðmundsson og Torfi Hjalta-son.

Áætlað var, að ferðin tæki 10 daga. Hugmyndin var að ganga á Üræfajökul frá Fagurhólsmýri, dvelja uppi á sléttunni í nokkra daga og ganga á hina ýmsu tinda á Üræfajökli, s.s. Hvannadals-hnúk og Hrútsfjallstinda. Þaðan skyldi haldið niður í Mávabyggðir og Esjufjöll og endað á Breiðamerkursandi.

Laugardaginn 18. mars, árla morguns, var lagt af stað austur í Üræfi með áætlunarbílnum. Þegar við komum til Fagurhólsmýrar um kl. 19, var veður þungbúið og smáskúrir öðru hvoru. Tókum við strax til við að flytja upp í um 200 m hæð fyrir ofan Fagurhólsmýri. Þar fundum við góðan tjaldstað. Urðum við að fara tvær ferðir, því snjólaust var, en útbúnaður og vistir um 40 kg á mann. Voru þar stærstu póstarnir ríflegur matarskammtur, eldsneyti á prímusana og tjöldin.

Fyrstu nóttina í tjaldstað fyrir ofan Fagurhólsmýri var úrkoman 12 mm. Blotnuðu svefnpokar þeirra Óla og Torfa svo í Blacks-braggatjaldinu, að þeir urðu að röltast til byggða og fá þá þurrkaða inni í húsi. Ekkert var hægt að aðhafast þann dag vegna veðurs, rigningarhraglandi og rok. Var tímanum eytt í að spila jatsí, drekka kaffi og éta.

Það sama var uppi á teningnum daginn eftir. Tóku nú líkur á því, að við gætum farið um Mávabyggðir og Esjufjöll, mjög að minnka.

Loks á þriðjudag, 21. mars, gátum við lagt upp, og lögðum við af stað kl. 19. Logn var og heiðskýrt og frost -8°C . Urðum við að fara tvær ferðir upp í snjólínu í um 400 m hæð. Þegar þangað kom, var hafurtaskinu skipt milli snjópotunnar og bakpokans. Síðan hófst píslargangan mikla. Við gengum í einfaldri röð og beittum handleggjunum, auk ganglimanna, með því að nota skíðastafina til að ýta okkur áfram. Þannig þumlunguðum við okkur upp í móti hægt og hægt. Um kl. 10 um kvöldið vorum við komnir í um 1600 m hæð. Þar áðum við, og var hituð súpa. Varla bærðist hár á höfði, en frost var orðið -17°C . Nú áttum við aðeins

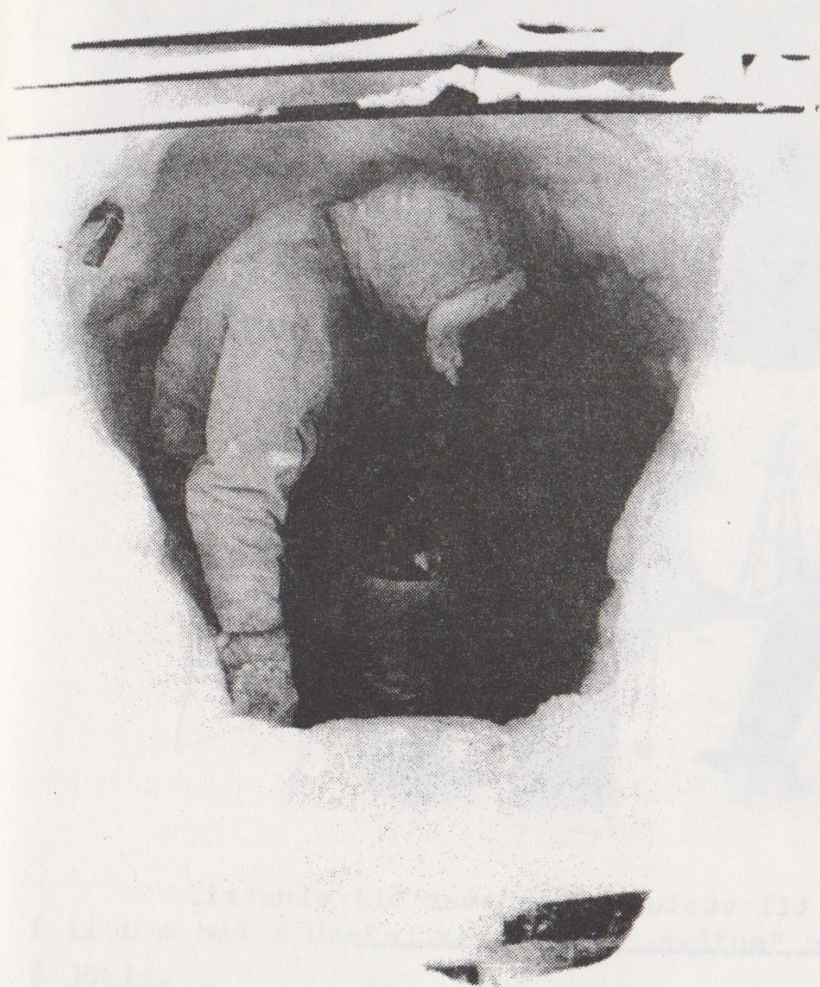
rúmlega 200 m eftir upp á sléttuna. Hnappurinn (1851 m) í brún sléttunnar eða gígskálarinnar virtist vera í seilingarfjarlægð. Aftur lögðum við í hann, en þegar tók að nálgast miðnætti, var komin þoka og byrjað að blása af suðaustri. Töldum við ekki ráð að halda inn á sléttuna milli Hnappa og Hvannadalshnúks við svo búið. Slógum við því tjöldum í 1800 m hæð í nokkur hundruð m fjarlægð frá Hnappnum hinum hærri. Þjuggum við til láréttan stall í hliðina og hlóðum skjólgarða við tjöldin. Síðan fórum við að sofa, eins og lög gera ráð fyrir.

Morguninn eftir vakna ég við það, að við Óli og Torfi erum komnir í eina kássu og okkur er haldið sem í skrúfstykki. Þar að auki var Rúnar í tjalddyrunum, flytjandi okkur þau hughreystandi tíðindi, að allt væri að fenna í kaf. Óti var komin blindhríð og svo mikill veðurofsi, að varla var stætt. Var farið til þess að grafa snjóhús, en það gekk illa, því holuna fyllti jafnóðum sem mokað var upp úr. Reftum við þá yfir holuna með skíðunum, og fór þá verkið aðeins að ganga.

Er leið á morguninn, tók veðrinu að slota. Það var ekki falleg sjón, er við okkur blasti. Bragginn var lagstur á hliðina, annað langbandið brotið, tveir fiber-bogar skemmdir og tjaldið að mestu leyti á kafi í snjó. Blacks-Mountain-tjaldið hafði lagst saman, svo aðeins sást í endana á því, en það slapp þó að mestu óskemmt. Allt að því 1,5 m djúpt snjólag var ofan á snjópotunum, þar sem við höfðum skilið við þær kvöldið áður. Kom sér nú vel að hafa góðar skóflur.

Seint um kvöldið þann sama dag var greftri snjóhússins lokið. Þetta var hið myndarlegasta hús, um 15 m² á stærð, með eldhúskróki og „ísskáp.“ Einhver kom með þá uppástungu að kalla húsið Hótel Hnapp, en Ólafannst réttara, þar sem þetta væri í rauninni aðeins gat niður í jökulinn, að kalla það Hótel Hnappagat. Var það samþykkt með öllum greiddum atkvæðum. Útséð var nú um það, að við kæmumst niður í Esjufjöll. Annað tjaldið var skemmt og tíminn að hlaupa frá okkur. Var því augljóst, að við yrðum að fara sömu leið niður og við komum upp, þ.e.a.s. niður að Fagurhólsmýri. Við höfðum þó enn þrjá daga til að gera það, sem hugann girntist uppi á jöklinum, ef veður yrði hagstætt.

Skírdagur rann upp bjartur og fagur. Varð það úr að nota daginn til Hvannadalshnúksfarar. Snæddur var morgunmatur og tekið saman það, sem þurfti til dagsins. Rúnar tók sig til og hlóð

„Hnappagat“ í mótun

snjóvörðu eina mikla, rúml.2ja m háa, og skreytti hana með snjópotu. Þótti þetta vissara, ef veður breyttist til hins verra, er á daginn liði.

Á hádegi var stigið á skíðin og haldið upp á brún sléttunnar, sem var aðeins 20 - 30 m fyrir ofan „Hnappagat.“ Var sléttan og tindar allir baðaðir sólu. Færi var gott, og innan stundar vorum við sunnan undir Hvannadalshnúk. Settum við upp brodda og gengum í línu upp. Ekki voru nema tveir okkar í fjallgönguskóm, því skór hinna voru

svo harðfrosnir, að ekki var hægt að komast í þá. Gengu þeir upp á skíðaskónum. Á toppnum var logn og sól, en talsvert frost. Útsýni var mjög gott til vesturs, og sá allt til Kerlingarfjalla. Austan Öræfajökuls var aftur á móti skýjað, og útsýni til þeirrar áttar lítið. Dvöldum við á Hnúknum lengi dags, og þegar við komum niður af honum, var orðið kvöldsett. Í „Hnappagat“ komum við, þegar orðið var aldimmt. Þá um kvöldið var snæddur staðgóður kvöldverður, en síðasta verkið það kvöld var að ganga betur frá útgöngudyrnum, því nokkuð kalt hafði verið nóttina áður.

Að morgni föstudagsins langa var aftur komin stórhrið. Hlóðum við þá varnargarð við útgönguopið á húsinu, auk þess sem endurbætur fóru fram innan dyra. Komu nú skóflurnar enn í góðar þarfir. Endanlega var gengið frá opinu á þann hátt, að stór og mikill plastpoki var festur yfir opið. Snjóinn festi ekki á pökunum vegna þess, hve hann blakti mikið. Var því nokkuð tryggt, að nóg súrefni bærisk niður í húsið. Samt sem áður

Á Hvannadalshnúk, séð til vesturs. Dyrhamar til vinstri.

vöktum við til skiptis um nóttina, ef ske kynni, að loftrásin lokaðist.

Laugardagur fyrir páska rann upp, þó að við yrðum þess ekki mikið varir í „Hnappagati.“

Við grófum okkur út, og var þá enn nokkur snjócoma, en vindur ekki mikill. Nú var um tvennt að velja. Annað var að hækka húsið í snjónum um ca. 2 metra vegna þess hve mjög hafði snjóað. Húsið var svo djúpt inni í snjónum, að ekki logaði þar lengur vel á prímusunum vegna súrefnisskorts.

Hinn kosturinn var að leggja af stað niður. Þegar kom fram á daginn, var hægviðri, en þoka. Varð það úr, að lagt skyldi af stað niður. Talsverðan tíma tók að finna það dót, sem eftir hafði orðið úti, en tókst þó að lokum. Var talsvert liðið á dag, þegar við lögðum loks af stað niður. Kafaldsfærð var, menn með þungar byrðar, auk þess sem alltaf þurfti að gæta að kompás-stefn nni. Gekk því niðurferðin seint. Um kl. 9 um kvöldið var kominn öskubylur enn einu sinni. Þá vorum við staddir í 1100 m hæð og sprungu-

Í 1100 m hæð á Öræfajökli. Þarna „sváfum“ við síðustu nóttina á jökli.

svæði framundan. Var ekki um annað að ræða en að reyna að koma upp tjaldi. Tókst að setja upp Blacks-Mountain-tjaldið við jaðar sprungusvæðisins. Og inn í þetta tveggja manna tjald fórum við fimm, dýurnar og svefnpokarnir, að ógleymdum álteppunum. Lá þar hver um annan þveran og öll liðamót í líkamanum notuð til að fylla upp í hin ýmsu holrúm, sem jafnan myndast við venjulegar aðstæður í tjaldi. Nóttin leið með góðum vilja og jákvæðu hugarfari, og á páskadag var bjart veður og þokulaust, en nokkuð hvasst framan af. Við gátum því lagt af stað niður, og bar ekkert frekar til tíðinda á niðurleiðinni. Til Fagurhólsmýrar komum við kl. 3 síðdegis. Þar var sól og hiti og nokkur gola. Tjölduðum við á lækjarbakka við þjóðveginn. Þótti mönnum það skemmtileg tilbreyting eftir vistina í „Hnappagati.“ Um kvöldið var páskamaturinn etinn, og tóku menn hraustlega til matar síns, enda hafði lítið næði gefist til eldamennsku kvöldið og nóttina áður.

Daginn eftir, mánudag 2. í páskum, 10. og síðasta dag ferðarinnar, gengum við frá okkar hafurtaski og bárum það síðasta

spölinn, 100 m spotta úr tjaldstað að kaupfélaginu á Fagurhóls-
mýri. Heim fórum við síðan með áætlunarbílnum, baklúnir eftir
endalausan snjómokstur, lítils háttar kalnir og fullsaddir af
hríðarbyljum Öræfajökuls. En í höfðinu voru þegar farnar að fæð-
ast nýjar hugmyndir um nýjar páskaferðir í Öræfi. Og snjóskóflan
verður víst alveg örugglega með í ferðum. Hún er góð líftrygging
í vetrarferðum á fjöllum.

Magnús Guðmundsson

NICK ESTCOURT FERST Í K2-LEIÐANGRI BONINGTONS - HÆTT ER VIÐ
FREKARI TILRAUNIR TIL AÐ KLÍFA FJALLIÐ AÐ ÞESSU SINNI:

Sá hræðilegi atburður gerðist í leiðangri Boningtons á K2
þ. 12. júní sl., að Nick Estcourt lenti í snjóflóði og lést.
Estcourt og Doug Scott voru að klifra í um 6700 m hæð, þegar
óhappið varð. Það vildi Scott til lífs, að hinn gífurlegi snjó-
pungi, sem á bandið kom, sleit það. Estcourt féll síðan um 1000
m niður vestur-hrygg fjallsins með snjóflóðinu, og algjör ógern-
ingur var að finna lík hans undir þúsundum tonna af snjó.

Leiðangur Boningtons kom að rótum fjallsins K2, sem er næst
hæsta fjall heims, 8616 m, rétt fyrir mánaðarmót, og voru þeir
töluvert á undan áætlun, er óhappið varð. Þegar var ákveðið að
hætta öllum frekari tilraunum til að klífa fjallið, og leiðang-
ursmenn, sem voru, auk Estcourts, Scotts og Boningtons, þeir

Boardman, Tasker, Braithwaite, Duff
læknir og Riley kvikmyndatökumaður,
sneru aftur til Íslamabad, höfuð-
borgar Pakistan. Nánar um K2, sjá síð-
asta tölublað ÍSALP.

Nick Estcourt var 33 ára gamall
og lætur eftir sig konu og þrjú börn.
Hann er þekktur sem einn fremsti fjall-
göngumaður heimsins og hefur unnið
mörg afrek á því sviði, t.d. var hann
einn af lykilmönnum í velheppnuðum
leiðangri Boningtons til að klífa S-V-
hlið Mount Everest 1975.

Hér má sjá Estcourt í bíln-
um, ásamt félaganum sínum,
Braithwaite, fyrir leið-
angurinn.

Sighvatur Blöndahl

Á SKÍÐUM UM ALPANA

Þriðjudaginn 2. maí 1978 lögðum við Arnór Guðbjartsson upp frá Reykjavík í 2ja-3ja vikna ferð um Alpalöng Evrópu. Áætlað var að fara fyrst til Austurríkis á námskeið í snjóflóðaleit og vetrarbjörgun í fjöllum. Síðan skyldi ekið til Sviss og Mont Blanc-svæðisins í Frakklandi, en þar eru góðar aðstæður til skíðaiðkana í háfjöllum á þessum árstíma.

Fyrsta daginn flugum við til London, skoðuðum þar í búðir og prófuðum bjórframleiðslu Bretanna. Morguninn eftir flugum við til München í Suður-Þýskalandi, tókum þar bílaleigubíl og ókum samdægurs yfir til Austurríkis, til borgarinnar Innsbruck, sem er mikil miðstöð vetraríþróttanna í vestanverðu Austurríki. Þar gistum við um nóttina á pension, þ.e. leiguherbergi á einkaheimili.

Daginn eftir, 4. maí, ókum við upp til smáþorpsins Ranalt,

sem er efst í Stubai-dal í Stubai-Ölpunum, stutt sunnan og vestan við Innsbruck. Við Ranalt er fjölsótt skíðasvæði á jöklinum Stubai-Gletscher. Eru þar góðar aðstæður til skíðaiðkana, skíðalyftur teygja sig upp í 3200 m hæð í fjöllum. Þar yfir dalbotninn gnæfir fjallið Zuckerhütl, 3511 m, á landamærum Austurríkis og Ítalíu.

Þennan dag vorum við á skíðasvæðinu á Stubai-Gletscher, gistum næstu nótt í smáþorpinu Neustift, neðar í Stubai-dal.

Morguninn eftir héldum við fyrst upp á Stubai-Gletscher á skíði, en síðdegis yfirgáfum við dalinn og fórum upp í Franz-Senn-Hütte, sem er vistlegt fjallahótel í 2150 m hæð í Stubai-Ölpunum. Þar í grennd dvöldum við svo í viku á námskeiði í snjóflóða-björgun og -leit. Námskeið þetta var haldið á vegum Tyrol-deildar austur-

Austurríki: Stundum þurfti að axla skíðin, þegar brattinn jókst.

rísku fjallabjörg-
unarsveitanna og
var mjög lærdóms-
ríkt. Þar voru haldi-
in allmörg fræðileg
erindi innan dyra,
en mest var bó ver-
ið úti, á skíðum í
fjöllunum. Þar var
kennd snjóflóða-
leit o.fl. í þeim
dúr, mest út frá
hagnýtum sjónarmið-
um. Þá var farið
víða um fjöllin, m.a.
á tindinn Innere
Sommerwansspitze,
3100 m. Einn daginn
var farið upp í
fjallaskarð við
tindinn Schrändele,
3393 m. Þar lágum
við úti um nóttina
í snjóhúsi - í um
3100 m hæð.

Á námskeiðinu var lögð mikil áhersla á gott
leiðarval

hægt er að lifa af næturlangt í háfjöllum - án tjalds, svefnpoka,
dýnu eða hitunartækja. Við grófum okkur snjóhús í stóran skafl
með ísöxunum, var þess gætt að grafa sig upp á við inn í skaflinn,
svo að munni hússins yrði lægri en svefnplássíð. Þannig er ekki
hætta á, að kalt loft utan frá sígi inn til þeirra, er dvelja í
skýlinu.

Um nóttina var legið þétt saman. Umbúnaðurinn var þannig, að
á gólf hússins (í snjóinn) lögðum við álteppi, en skíðin og staf-
ina þar ofan á. Ofan á skíðin lögðum við ýmislegt lauslegt, m.a.
jöklalínur okkar. Síðan klæddum við okkur úr skíðaskónum og fó-
rum í alla þá sokka, peysur og aðrar flíkur, sem meðferðis voru.
Loks fórum við í neyðarpoka úr þunnum álpappír (slíkir pokar ná

Þessi snjóhús-
gisting var til þess
ætluð að kenna þátt-
takendum, hvernig

upp fyrir hendur) og tróðum fótunum svo í tóma bakpokana. Lágum við þannig á skíðunum um nóttina og áttum allgóða vist, þótt frost væri hart úti.

Meðal þess, sem farið var í á námskeiði þessu, var björgun slasaðra úr jökulsprungu. Einnig var kennt, hvernig smíða má neyðarsleða úr skíðum og flytja slasaða þannig. Vorum við æfðir nokkuð í slíkum flutningum.

Í sambandi við mat á snjóflóðahættu má nefna, að okkur var kennt að lesa úr „snjóflóðaprófíl.“ Er þá tekið þversnið í hengju eða skafl, sem verið er að kanna, og einstök snjóalög í sniðinu athuguð. Þéttleiki er þá eitt það, sem athugað er - prófað með því að stinga hendi í einstök snjólög. Ef aðeins er hægt að stinga fingri í, telst lagið hart og traust, en ef öll hendir gengur auðveldlega í, er lagið laust og hættulegt m.t.t. snjóflóða. Einkum eru hrímlög í snjóflóðaprófíl talin hættuleg í þessu sambandi.

Á námskeiðinu var ætíð ferðast um á Alpa-ferða-skíðum. Þessi skíði eru stutt og breið, jafnan með stálköntum, og fylgja þeim skinn, sem spennt eru undir skíðin, þegar farið er upp á við. Varna þau því að skíðamaðurinn renni aftur á bak, t.d. þegar farið er upp brekku. Með þessum útbúnaði má klifra ótrúlega bratt, ef snjórinn er hagstæður. Bindingarnir á þessum skíðum eru að vissu leyti sambland af göngu- og svig-skíðabindingum. Undir skósólanum er plata, sem er á hjör að framan, en skónum er ýmist haldið fram að táfestunni með gormi aftur fyrir hælinn eða þá, að á afturenda sólaplötunnar er lokubúnaður, svipaður og á venjulegum svigskíðum.

Þegar skíðamaðurinn rennir sér niður á við, festir hann sólaplötuna niður að aftan, minnir þá útbúnaðurinn mjög á venjuleg svigskíði. Á göngu er platan hins vegar höfð laus að aftan. Lyftist þá hælinn í hverju skrefi, líkt og á gönguskíðum.

Á þessi skíði má nota hvort heldur sem er venjulega svig-skíðaskó eða klifurskó. Klifurskór þurfa þó helst að vera með þvertá og grópi ofan við hælinn til að tolla vel í þessum bindingum.

Námskeiðinu lauk 12. maí, og daginn eftir ókum við Arnór vestur á bóginn frá Innsbruck, upp Inn-dalinn (kenndur við samnefnda á) til Sviss. Þar ókum við gegnum dverggríkið Liechtenstein og svo suðvestur eftir Sviss til borgarinnar Luzern. Þá ókum við til Interlaken, sem er mikil ferðamannamiðstöð norðan við

fjallasvæðið í Berner Oberland. Stutt frá Interlaken tókum við bílferju suður yfir fjöllin og niður í Rhone-dal í kantonunni Wallis. Þaðan ókum við upp til smáporpsins Täsch, stutt neðan við ferðamannabæinn Zermatt. Um nóttina gistum við í Täsch.

Morguninn eftir, 14. maí, fórum við upp til Zermatt og tókum þar lest upp til Gornergrat í rúmlega 3000 m hæð. Þaðan fórum við í kláf langleiðina upp á Stockhorn, 3532 m, sem er rétt norðan hins mikla fjallmassa Monte Rosa. Þennan dag var afbragðs-veður, heiðríkt og hlýtt. Fyrst klifum við upp á Stockhorn, gengum svo á skíðum upp í norðurhlíðar Monte Rosa og renndum okkur loks heim að Monte Rosa Hütte, er það esk. fjallahótél í eigu svissneska Alpaklúbbsins. Hótelið stendur neðarlega í norðvesturhlíð Monte Rosa, og þar vorum við í góðu yfirlæti það, sem eftir var dagsins og um nóttina.

Morguninn eftir lögðum við upp kl. 05¹⁵ og skyldi nú gengið á Monte Rosa. Veðurútlit var þá fremur slæmt, skýjað og þoka á fjallinu. Einir 11 voru farnir upp á undan okkur um morguninn, en sneru flestir fljótlega við vegna veðurútlitsins. Er á daginn leið, skánaði þó veðrið nokkuð.

Við gengum á skíðum upp í lítið skarð í ca. 4400 m hæð, rétt norðan í Dufourspitze, hæsta tindinum á Monte Rosa. Þar skildum við skíðin eftir og klifum, vopnaðir mannbroddum og línu, upp mjóan hrygg upp á háttindinn, í 4634 m hæð. Þetta er jafnframt hæsti tindur Sviss. Þarna uppi var þoka og mikið frost, brunagaddur. Vorum við því kappklæddir.

Puðað í púður-
snjó á Monte
Rosa

Úr skarðinu renndum við okkur svo aftur niður í Monte Rosa Hütte, ca. 1600 m lækkun. Tók sú ferð ca. 2,5 klst. Var þarna sól annað veifið og þá vel hlýtt. Í kringum hotelið var mikil mannaferð, m.a. fjöldi þyrila á sveimi. Voru þær víst einkum að flytja vistir í hotelið.

Frá hotelinu renndum við okkur niður Gornergletscher til Furi, (1880 m), fórum þaðan með kláf síðasta spölinn niður í Zermatt. Þennan dag renndum við okkur samfellt ofan úr 4400 m hæð niður í 1800 m, sem sé 2600 m lækkun.

Um kvöldið ókum við frá Sviss yfir skarðið Col de la Forclaz til bæjarins Chamonix í frönsku Ölpunum, rétt við rætur Mont Blanc. Þar sváfum við um nóttina í bílnum.

Daginn eftir, 16. maí, var slæmt veður og enn verri veðurspá. Þá vorum við því um kyrrt í Chamonix. Tímanum eyddum við í búðaráp ofl., einnig brugðum við okkur í sund og höfðum það gott.

Morguninn eftir var veðrið hvergi nærri gott, en þó skárri en áður. Þá var ákveðið að reyna við Mont Blanc, og tókum við kláf úr Chamonix upp í ca. 2000 m hæð. Þaðan héldum við áfram upp á við á skíðum, skáhallt yfir hlíðar og skriðjökla, upp í fjallakofa í 3050 m hæð í norðvestur-hlíð Mont Blanc, Refuge des Grands Mulets. Þessi skíðaleið lá þvert yfir hættuleg snjóflóðasvæði, og hröðuðum við okkur þar eftir megni. Rann okkur heldur en ekki kalt vatn milli skinns og hörunds, þegar gífurlegt snjóflóð steyptist skyndilega með miklum drunum og mjallskýi úr fjallshlíð, þar sem við höfðum verið á gangi litlu áður.

Á hættusvæðunum drógum við jafnan snjóflóðasnúrur á eftir okkur. Slík snúra er 20 m langur spotti, merktur með fárra metra millibili með örvum, sem benda til þess, sem dregur snúruna. Getur svona snúra auðveldað mjög leit, ef viðkomandi lendir í snjóflóði.

Í kofanum reyndist varla ætan matarbita að hafa. Voru það okkur mikil vonbrigði, því að daginn áður hafði okkur verið sagt á skrifstofu franska Alpaklúbbsins, að í kofanum væri vörður og nægur matur. Nú var þar hins vegar hvorugt - kom á daginn, að vörðurinn hafði farið niður 4-5 dögum áður. Þetta kvöld fórum við því hungraðir í háttinn. Viðunandi hlýtt var þó í kofanum og nóg drykkjarvatn, hægt að bræða snjó á eldunartækjum kofans.

Morguninn eftir vöknudum við snemma, því að nú átti að reyna við tindinn á Mont Blanc. Tindurinn var þó hulin óveðursskýjum, svo að við biðum um stund, lögðum loks af stað upp úr kl. 05.

Veðrið fór þó versnandi, og þykkir skýjabólstrar hrönnuðust upp yfir háfjallinu. Í 3500 m hæð snerum við loks aftur í roki og brunagaddi, renndum okkur niður í kofann aftur. Þar höfðum við litla viðdvöl, hröðuðum okkur eftir skíðaslóðinni frá deginum áður, þvert yfir snjóflóðasvæðið, niður að kláfstöðinni í 2000 m hæð. Á þessari leið henti það óhapp, að Arnór datt og missti annað skíðið frá sér. Venjulega er höfð öryggisól frá bindingunum og utan um ökkla, en hér var því viljandi sleppt vegna snjóflóðahættunnar. Þjuggumst við tæpast við, að sjá skíðið meir, en renndum okkur þó niður, Arnór einskíða, á eftir því. Til allrar hamingju fundum við þó skíðið nokkru neðar, óskemmt.

Frá kláfstöðinni fórum við með kláfnum lengra upp, upp á tind Aguille du Midi, 3842 m. Sú braut er hluti af hinni miklu kláfbraut þvert yfir fjöllin frá Chamonix til Ítalíu. Endastöðvar kláfbrautarinnar eru raunar stutt frá hinum frægu Mont Blanc-jarðgöngum, sín stöðin við hvort op gangnanna.

A ískyggilegri ferð
niður Mont Blanc

Frá Aguille du Midi renndum við okkur svo niður hinn mikla skriðjökul Mer de Glace, langleiðina niður í Chamonix. Þessi jökull er um 17 km langur, einn hinn mesti í öllum Ölpunum. Á efri hluta jökulsins var kalt og samfelld þoka, en þó þunnskýjað, svo að birtan var geysileg. Var því algjör nauðsyn að bera ríflega af sólkremi í andlitið (við notuðum Piz Buin, 6+, Gletscher). Góður varasalvi er einnig ómissandi við aðstæður sem þessar.

Um kvöldið ókum við til Genfar í Sviss, um 100 km leið frá Chamonix. Morguninn eftir, 19. maí, flugum við svo heimleiðis, um Kaupmannahöfn. Alskýjað var og leiðinlegt veður í Genf um morguninn. Þegar þotan okkar reif sig upp úr skýjabykkninu, kom þó í ljós, að efri mörk skýjanna voru í aðeins 4-4,5 km hæð og upp úr þeim gægðist fannhvítur tindurinn á Mont Blanc, baðaður sól. Var það fögur sýn og eftirminnileg.

Helgi Benediktsson

FRÆÐSLA: „STÖÐVUN MEÐ ÍSEXI“

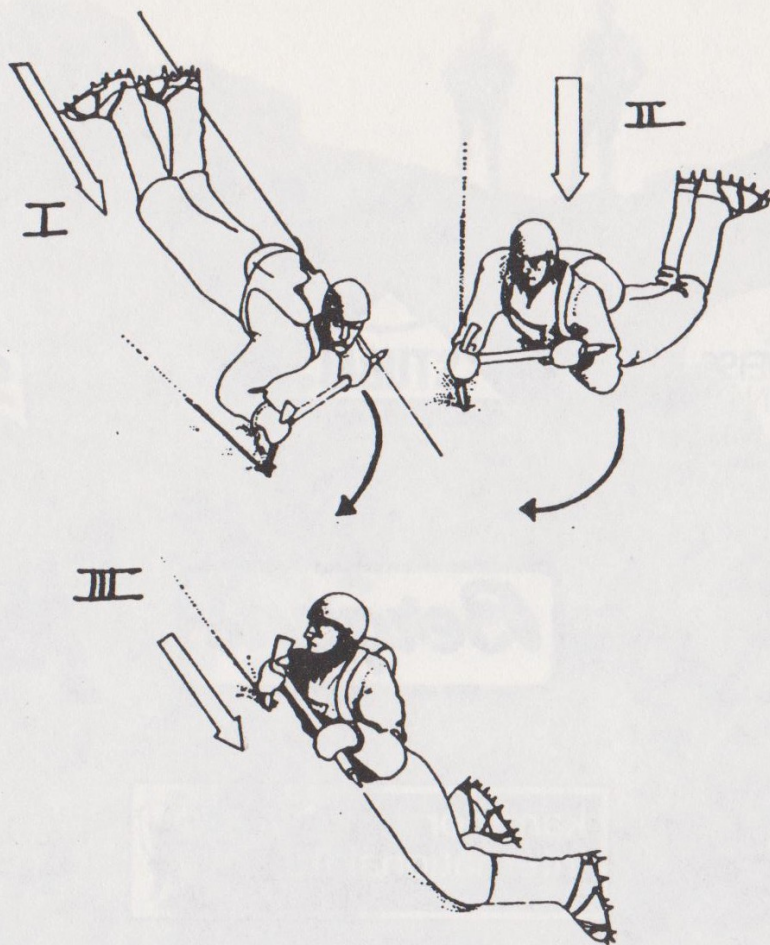
Að falla og hafa ísexina eina til að stöðva sig er nokkuð, sem flestir fjallgöngumenn lenda í. Meðfylgjandi myndir sýna, hvernig rétt er að bregðast við í snjó og ís. Rétt er að taka fram, að þetta er eina rétta aðferðin.

Aðalatriðin eru:

1) Notað ber exina til að snúa sér, svo að höfuðið snúi upp í móti.

2) Koma skal sem mestum þunga ofan á ísexina, þannig bremsar hún best.

3) Draga fæturnar upp, sérstaklega er þetta mikilvægt, ef menn eru á mannbroddum, því að ef broddarnir stingast í, flýgur maðurinn „heljarstökk“ aftur yfir si.

Sighvatur Blöndahl.

FERÐAÁÆTLUN ÍSALP Í JÚLÍ OG ÁGÚST:

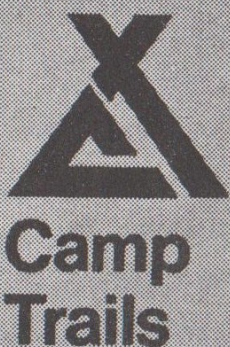
30. júlí, sunnudagur: Hengill

Væntanlegir þátttakendur hringi í Erling Thoroddsen í síðasta lagi miðvikud. 26. júlí, í síma 19828 eða 83599.

18.-20. ágúst, föstud.-sunnud: Hrútfell við Kjalveg

Undirbúningsfundur í Gróubúð miðvikud. 9. ágúst kl. 20³⁰. Þátttakendur, sem ekki komast á fundinn, hringi í Guðjón Ó. Magnússon, s. 36059, í síðasta lagi 9. ágúst.

VÖRUR SEM VANDAÐ ER TIL

Paraboot - Galibier

SKÁTABÚÐIN

SÉERVERSLUN
FYRIR
FJALLA- OG
FERÐAMENN.

SNORRABRAUT 58 SÍMI 12045

Rekin af Hjálparsveit Skáta Reykjavík